

ประโยค ป.ธ. ๓
สัมพันธ์ไทย
สอบ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

อดสูส (มหาโมคคัลลานคฺเชรสูส) เต เทวปุตฺตา วิมานสามิกั
 อากิขนฺดา อาหํสู ภนฺเต เยน นนฺทิเยน นาม คหปติปุตฺเตน อิติปตฺเน
 สตฺถุ วิหาโร การเหตุวา ทินฺโน คสฺสคฺดา ย เอตํ วิมานํ นิพฺพตฺตฺนฺติ ฯ
 อจฺจราสงฺฆเณปี นํ ทิสฺวา ปาสาทโต โอตริตฺวา อาห ภนฺเต มยํ นนฺทิสฺส
 ปริจาริกา ภวิสฺสามาติ อิทฺถ นิพฺพตฺตา ตํ ปน อปฺสฺสนฺดา อติวีย อุกฺกณฺจิตฺมห
 มคฺติกปาตี ภินฺทิตฺวา สุวณฺณปาตี คหณสทิสํ หิ มนุสฺสสมฺปตฺตี หิตฺวา
 ทิพฺพสมฺปตฺตี คหณํ อิทฺถคมนฺคฺดา ย นํ วเทยฺยาถาติ ฯ เถโร ตโต อากนฺตฺวา
 สตฺถารํ อูปสงฺกมิตฺวา ปุจฺฉิ นิพฺพตฺตฺติ นู โข ภนฺเต มนุสฺสโลเก จิตฺตานณฺเณว
 กตฺกถฺยาณานํ ทิพฺพสมฺปตฺตีติ ฯ โมคฺคัลลาน นนฺ เต เทวโลเก นนฺทิสฺส
 นิพฺพตฺตา ทิพฺพสมฺปตฺติ สามํ ทิฏฺฐา กสฺมา มํ ปุจฺฉสิตี ฯ เอวํ ภนฺเต
 นิพฺพตฺตฺตีติ ฯ อด นํ สตฺถา โมคฺคัลลาน ก็ นามตํ กเถสิ ยถา หิ จิรปฺปวฺตฺถํ
 ปวฺตฺถํ วา ภาตฺรํ วา ปวาสโต อากจฺจนฺตํ คามทฺวาเร จิตโต โกจิเทว ทิสฺวา
 เวเคน เคหํ อากนฺตฺวา อสุโก นาม อากโตติ อารอเจยฺย อดสูส ฆาตกา
 หญฺชปฺปหญฺชา เวเคน นิกฺขมิตฺวา อากโตสิ ตาต อากโตสิ ตาตาติ ตํ
 อภินนฺเทยฺย เอวเมว อิทฺถ กตฺกถฺยาณํ อิตฺถิ วา ปุริสํ วา อิมํ โลกํ หิตฺวา
 ปฺรโลกํ คตํ ทสฺวิธํ ทิพฺพปณฺณาการํ อาทาย อหํ ปฺรโต อหํ ปฺรโตติ
 ปจฺจกฺคนฺตฺวา เทวตา อภินนฺทนฺตีติ อาห ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ร. ๓

สัมพันธไทย

อด กาลสตุตมี ใน อาหํสุ เทวปุตฺตา สยกตฺตา ใน อาหํสุ ๑
 อาชฺยาคบฺท กตฺตฺวาจก อสฺส วิเสสน ของ มหาโมคฺคฺลฺลานตฺเตรสฺส ๑ สมฺปทาน
 ใน อาจิกฺขนฺตา เต วิเสสน ของ เทวปุตฺตา วิมานสามิกํ อวฺตฺตกมฺม ใน
 อาจิกฺขนฺตา ๑ อพฺุณฺดรกิริยา ของ เทวปุตฺตา

ภนฺเต อาลปน วิหาโร วฺตฺตกมฺม ใน ทินฺโน คหฺปติปฺตฺเตน
 อนภิตฺตกตฺตา ใน ทินฺโน ๑ กิตฺตบฺท กมฺมวาทก เยน กิํดี นนฺทิเยน กิํดี
 วิเสสน ของ คหฺปติปฺตฺเตน นาม ศัพท์ สลฺยวาทก เข้ากับ นนฺทิเยน
 อธิสฺปตฺเตน ภินฺนาธาร ใน วิหาโร สดฺดู สามีสมฺพนฺธ ใน วิหาโร การตฺวา
 ปุพฺพกาลกิริยา ใน ทินฺโน,

วิมานํ สยกตฺตา ใน นิพฺพตฺตํ ๑ กิตฺตบฺท กตฺตฺวาจก อสฺส วิเสสน ของ
 คหฺปติปฺตฺตฺส ๑ สมฺปทาน ใน อตฺถาย ๑ สมฺปทาน ใน นิพฺพตฺตํ เอตํ วิเสสน
 ของ วิมานํ อิติ ศัพท์ อาการ ใน อาหํสุ ๑

อจฺจฺราสฺงฺโฆ สยกตฺตา ใน อาห ๑ อาชฺยาคบฺท กตฺตฺวาจก ปี ศัพท์
 อเปกฺขตฺถ เข้ากับ อจฺจฺราสฺงฺโฆ นํ วิเสสน ของ มหาโมคฺคฺลฺลานตฺเตรํ ๑
 อวฺตฺตกมฺม ใน ทิสฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน โอตฺตริตฺวา ปาสาทโต อปาทาน
 ใน โอตฺตริตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อาห

ภนฺเต อาลปน มยํ สยกตฺตา ใน อมฺห* ๑ อาชฺยาคบฺท กตฺตฺวาจก ‘มยํ
 สยกตฺตา ใน ภวิสฺสาม ๑ อาชฺยาคบฺท กตฺตฺวาจก นนฺทิสฺส สามีสมฺพนฺธ

* จะสัมพันธ นิพฺพตฺตา เป็นกิริยาคุมพากย์ก็ได้

ใน ปริจาริกา ๆ วิกติกคุดา ใน ภวิสสาม อิติ ศัพท์ สรูป ใน อาสาย ๆ กรม
 ใน นิพพคุดา อิศ วิเสสน ของ จานะ ๆ อาธาร ใน นิพพคุดา ๆ วิกติกคุดา
 ใน อมฺห,

ปน ศัพท์ วิเสสโชตก มยฺ สยกคุดา ใน อมฺห ๆ อาชยาตบท กคฺตุวจาก
 ตํ วิเสสน ของ นนฺทียํ ๆ อวคฺตคกมฺม ใน อปฺสสนฺดา ๆ วิเสสน
 (หรือ อพฺกนฺตรกิริยา) ของ มยฺ อติวีย กิริยาวิเสสน ใน อุกกณฺจิตา ๆ
 วิกติกคุดา ใน อมฺห,

หิ ศัพท์ ทฬฺทิกกรมโชตก คหณฺ สยกคุดา ใน โหติ ๆ อาชยาตบท
 กคฺตุวจาก มคฺติคปาดิ อวคฺตคกมฺม ใน ภินฺทิตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน
 คหณ- สฺวณฺณปาดิ อวคฺตคกมฺม ใน คหณ- คหณสทิสํ วิกติกคุดา ใน
 โหติ มนุสฺสสมฺปตฺติ อวคฺตคกมฺม ใน หิตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน คหณ
 ทิพฺพสมฺปตฺติ อวคฺตคกมฺม ใน คหณ,

คฺมฺเห สยกคุดา ใน วเทยฺยาด ๆ อาชยาตบท กคฺตุวจาก อิศ วิเสสน
 ของ จานะ ๆ ภินฺนาธาร ใน อาคมน- อาคมนตฺถาย สมฺปทาน ใน วเทยฺยาด
 นํ วิเสสน ของ นนฺทียํ ๆ อกถิตคกมฺม ใน วเทยฺยาด อิติ ศัพท์ อาการ ใน อาท ๆ

เถโร สยกคุดา ใน ปุจฺฉิ ๆ อาชยาตบท กคฺตุวจาก คโต วิเสสน ของ
 เทวโลกโต ๆ อปาทาน ใน อาคนฺตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อฺปสงฺกมิตฺวา
 สตฺถารํ อวคฺตคกมฺม ใน อฺปสงฺกมิตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน ปุจฺฉิ

ภนฺเต อาลปน ทิพฺพสมฺปตฺติ สยกคุดา ใน นิพพคฺตติ ๆ อาชยาตบท
 กคฺตุวจาก นุ ศัพท์ ปุจฺฉนฺตฺถ โข ศัพท์ วจนาลงฺการ มนุสฺสโลเก อาธาร
 ใน จิตานํ ๆ กิตี กตกลฺยาณานํ กิตี วิเสสน ของ ชนานํ ๆ สมฺปทาน
 ใน นิพพคฺตติ เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ จิตานํ อิติ ศัพท์ อาการ ใน ปุจฺฉิ ๆ

สดดา สยกตฺตา ใน อาท ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก “โมคฺคฺคฺลฺลาน
 อาลปน ทิพฺพสมฺปตฺติ วุตฺตกมฺม ใน ทิฏฺฐา เต อนภิตฺตกตฺตา ใน ทิฏฺฐา ๑
 กิตฺตบท กมฺมวาทก นนุ ศัพฺท ปรุจฺจนตฺถ เทวโลเก วิสยาธาร ใน นิพฺพตฺตา
 นนุทิสฺส สมฺปทาน ใน นิพฺพตฺตา ๑ วิเสสน ของ ทิพฺพสมฺปตฺติ สามิ
 กิริยาวิเสสน ใน ทิฏฺฐา,

ตฺวิ สยกตฺตา ใน ปรุจฺจสิ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก กสฺมา เหตุ ใน
 ปรุจฺจสิ มํ อวุตฺตกมฺม ใน ปรุจฺจสิ อิติ ศัพฺท อาการ ใน อาท ๑

เถโร สยกตฺตา ใน ปรุจฺจนิ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก “ภนฺเต อาลปน
 ทิพฺพสมฺปตฺติ สยกตฺตา ใน นิพฺพตฺติ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก เอวํ กิริยาวิเสสน
 ใน นิพฺพตฺติ อิติ ศัพฺท อาการ ใน ปรุจฺจนิ ๑

อด กาลสฺสคฺตฺมิ ใน อาท สดฺดา สยกตฺตา ใน อาท ๑ อาขุยาตบท
 กตฺตฺวาจก นํ วิเสสน ของ เถร์ ๑ อกตฺตกมฺม ใน อาท

โมคฺคฺคฺลฺลาน อาลปน ตฺวิ สยกตฺตา ใน กเถสิ ๑ อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก
 กิ กิตี เอตํ กิตี วิเสสน ของ วจฺนํ ๑ อวุตฺตกมฺม ใน กเถสิ นาม ศัพฺท
 สณฺญาโชตก เข้ากับ กิ,

หิ ศัพฺท ตปฺปภาฏิกฺรณโชตก โภจิ สยกตฺตา^๖ ใน อโรเจยฺย ๑
 อาขุยาตบท กตฺตฺวาจก ขธา ศัพฺท อุปมาโชตก จิรปรุจฺจตฺถ กิตี อากจฺจนตฺถ กิตี
 วิเสสน ของ ปุตฺตํ และ ภาตฺรํ ปุตฺตํ กิตี ภาตฺรํ กิตี อวุตฺตกมฺม ใน ทิสฺวา
 วา สองศัพฺท ปทวิกปรุจฺจตฺถ เข้ากับ ปุตฺตํ และ ภาตฺรํ ปวาสโต อปาทาน
 ใน อากจฺจนตฺถ ความทฺวาเร สมิปาธาร ใน จิโต ๑ วิเสสน ของ โภจิ
 เอว ศัพฺท อวธารณ เข้ากับ โภจิ ทิสฺวา ปุพฺพกาลกิริยา ใน อากนฺตฺวา

^๖ สัมพันธ์ โภจิ เป็นวิเสสนะของ ปุคฺคโล ก็ได้

เวเลน ตติยาวิเสสน ใน อากนตุวา เคห์ สมปาปุณนิยกมม ใน อากนตุวา ๑
 ปุพพกาลกิริยา ใน อาโรเจยย

‘อสุโก วิเสสน ของ ปุคฺคโล ๑ สยกคฺตา ใน อากโต ๑ กิตตท กคฺตฺวาจก
 นาม ศัพท์ สณฺญาโชตก เข้ากับ อสุโก อิติ ศัพท์ อาการ ใน อาโรเจยย,

อด วิวริย ใน เอวํ สนฺเต ๑ วิวรณ เอวํ วิเสสน ของ ภาเว ๑ ลกฺขณ
 ใน สนฺเต ๑ ลกฺขณกิริยา (หรือสัมพันธ์ว่า อด^๓ วิเสสน ของ ภาเว ๑ ลกฺขณ
 ใน สนฺเต ๑ ลกฺขณกิริยา) อสฺส วิเสสน ของ ปุคฺคลสฺส ๑ สามีสมฺพนฺธ
 ใน ฌาคกา ๑ สยกคฺตา ใน อภินนฺตฺยํ ๑ อาขฺยาตบท กคฺตฺวาจก
 หนฺจปฺปฺพหฺจฺจา วิกตฺติคคฺตา ใน หุคฺวา ๑ สมานกาลกิริยา ใน นิกฺขมิตฺวา
 เวเลน ตติยาวิเสสน ใน นิกฺขมิตฺวา ๑ ปุพพกาลกิริยา ใน อภินนฺตฺยํ

‘ตาด อาลปน คฺวํ สยกคฺตา ใน อสิ ๑ อาขฺยาตบท กคฺตฺวาจก
 อากโต วิกตฺติคคฺตา ใน อสิ, ตาด อาลปน คฺวํ สยกคฺตา ใน อสิ ๑ อาขฺยาตบท
 กคฺตฺวาจก อากโต วิกตฺติคคฺตา ใน อสิ อิติ ศัพท์ อาการ ใน อภินนฺตฺยํ
 ตํ วิเสสน ของ ปุคฺคลํ ๑ อกถิตกมฺม ใน อภินนฺตฺยํ,

เทวดา สยกคฺตา ใน อภินนฺตฺยํ ๑ อาขฺยาตบท กคฺตฺวาจก เอวํ ศัพท์
 อฺปเมยฺยโชตก เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ เอวํ อิท วิเสสน ของ โลเก ๑
 อาราร ใน กค- กคกฺลฺยาณํ กิฉิ คคํ กิฉิ วิเสสน ของ อิตฺถิ และ ปุริสํ อิตฺถิ กิฉิ
 ปุริสํ กิฉิ อกถิตกมฺม ใน อภินนฺตฺยํ ๑ วา สองศัพท์ ปทวิกปฺปคฺตฺต เข้ากับ อิตฺถิ
 และ ปุริสํ อิมํ วิเสสน ของ โลกํ ๑ อวฺตุตกมฺม ใน หิตฺวา ๑ ปุพพกาลกิริยา
 ใน คคํ ปร โลกํ สมปาปุณนิยกมฺม ใน คคํ ทสฺวิธ วิเสสน ของ ทิพฺพปณฺณาการํ ๑
 อวฺตุตกมฺม ใน อาทาษ ๑ ปุพพกาลกิริยา ใน ปจฺจฺกคฺนตุวา

^๓สัมพันธ์ว่า อด ลกฺขณ ใน สนฺเต ๑ ลกฺขณกิริยา ก็ได้

‘อหํ สยกตฺตา ใน ภวิสฺสามิ ๑ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก ปฺรโต
ตติยาวิเสสน ใน ภวิสฺสามิ, อหํ สยกตฺตา ใน ภวิสฺสามิ ๑ อาขยาตบท กตฺตฺวาจก
ปฺรโต ตติยาวิเสสน ใน ภวิสฺสามิ อิติ ศัพท์ สรฺูป ใน จินฺตเนน ๑ กรณ ใน
ปจฺจุคฺคณฺตฺวา ๑ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อภินนฺทนฺติ อิติ ศัพท์ อาการ ใน อาห ๑
